

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr XIX/141/2016
Rady Miejskiej Będzina
z dnia 30 marca 2016 roku

**SPRAWOZDANIE ZA 2015 ROK Z REALIZACJI
„MIEJSKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2011 – 2015”**

**Wydział Polityki Społecznej i Działalności Gospodarczej
marzec 2016**

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy w szczególności opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Uchwałą Nr V/37/2011 z dnia 1 lutego 2011 roku Rada Miejska Będzina przyjęła Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015.

Przemoc jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie i stosowanie kar cielesnych. Panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny, a wszystko, co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności. Z jednej strony wywołuje to poczucie bezkarności sprawcy i bezradności ofiary, a z drugiej – nasila niechęć innych osób do ingerowania w „cudze sprawy rodzinne”. W środowiskach charakteryzujących się dużą społeczną akceptacją przemocy, ofiary rzadko mogą liczyć na pomoc i wsparcie osób spoza rodziny, z kolei sprawcy nie muszą obawiać się zewnętrznych nacisków na zmianę zachowań wobec najbliższych.

Alarmujące są dane ogólnopolskie w zakresie przemocy. Badania IPSOS „Przemoc w rodzinie, występowanie i częstotliwość zgłaszania” przeprowadzone w grudniu 2014 roku na zlecenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wykazują, że 14% ogółu badanej populacji zadeklarowało, iż w przeciągu ostatniego roku było świadkiem przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość zaobserwowanych przypadków stanowiła przemoc o charakterze psychicznym (75%) lub fizycznym (58%), najrzadziej przemoc seksualna (8%). Tylko dwóch na pięciu świadków przemocy postanowiło zgłosić ją odpowiednim instytucjom lub organizacjom. Świadcowie przemocy w rodzinie, którzy zdecydowali się ją zgłosić, najczęściej kontaktowali się w tej sprawie z policją (60%). Jedna trzecia respondentów zadeklarowała też, że sprawę zgłosiła Ośrodkowi Pomocy Społecznej. Pozostali ankietowani skorzystali z pomocy Niebieskiej Linii lub innego telefonu zaufania (7%) oraz innej instytucji lub organizacji pozarządowej (20%).

Powody dla których, osoby będące świadkami przemocy domowej nie zgłosiły tego faktu były różne. 21% ankietowanych stwierdziło, że problemy rodzinne należy rozwiązywać w domu, a 20%, że zgłoszenie i tak nic by nie dało. Co ósmy respondent stwierdził, że nie była to jego sprawa, a 8% obawiało się formalności. Istotny jest także fakt, że co trzecia osoba spośród wszystkich respondentów nie zna żadnej instytucji lub organizacji, które udzielają pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość respondentów (95%) jest zdania, że policja powinna sprawdzać każdy przypadek przemocy w rodzinie zgłaszany przez świadka takiego zdarzenia.

Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” zgłoszenie stosowania

przemocy w rodzinie następuje poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta”.

Z informacji Komendy Głównej Policji wynika, iż od 2012 roku zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą domową, zatem poniższe liczby dotyczą wyłącznie działań podjętych w procedurze „Niebieskie Karty” przez Policję.

	2012 rok	2013 rok	2014 rok	2015 rok
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty”	51 292	61 047	77 808	75 479
Ogólna liczba ofiar przemocy:	76 993	86 797	105 332	97 472
<i>Liczba ofiar - kobiet</i>	<i>50 241</i>	<i>58 310</i>	<i>72 786</i>	<i>69 358</i>
<i>Liczba ofiar - mężczyzn</i>	<i>7 580</i>	<i>9 233</i>	<i>11 491</i>	<i>10 732</i>
<i>Liczba ofiar - małoletnich</i>	<i>19 172</i>	<i>19 254</i>	<i>21 055</i>	<i>17 382</i>
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc:	51 531	61 450	78 489	76 018
<i>Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet</i>	<i>3 522</i>	<i>4 440</i>	<i>5 301</i>	<i>5 243</i>
<i>Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn</i>	<i>47 728</i>	<i>56 755</i>	<i>72 791</i>	<i>70 469</i>
<i>Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich</i>	<i>281</i>	<i>255</i>	<i>397</i>	<i>306</i>
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu:	31 387	37 650	50 073	48 830
<i>Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety</i>	<i>1 005</i>	<i>1 289</i>	<i>1 969</i>	<i>1 972</i>
<i>Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni</i>	<i>30 333</i>	<i>36 327</i>	<i>48 055</i>	<i>46 819</i>
<i>Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni</i>	<i>49</i>	<i>34</i>	<i>49</i>	<i>39</i>
Liczba dzieci umieszczonych w niezagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	527	426	346	275

Przedstawione dane, w porównaniu do lat ubiegłych wskazują, iż w 2015 roku nastąpiło zmniejszenie skali zjawiska dotyczącego przemocy w rodzinie.

W poprzednim roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie w związku z występującą przemocą w rodzinie prowadził ogółem 280 spraw w ramach procedury „Niebieskie Karty”, założono 164 nowych Niebieskich Kart - 30 mniej niż w roku 2014. W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie zmniejszyła się też liczba prowadzonych spraw z 287 w roku 2014 do 280 w roku 2015.

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Będzinie przeprowadzili 153 interwencje dotyczące przemocy w rodzinie.

Prokuratura Rejonowa w Będzinie prowadziła 58 spraw związanych ze stosowaniem przemocy w rodzinie wśród mieszkańców naszego miasta i skierowała w tej sprawie do Sądu Rejonowego 33 akty oskarżenia.

Zgodnie z danymi otrzymanymi od Prezesa Sądu Rejonowego w Będzinie, w minionym roku wydano 23 wyroki związane ze stosowaniem przemocy, 19 osób zostało skazanych po raz pierwszy na odbycie kary pozbawienia wolności w związku z aktami przemocy wobec członków rodziny (są to wyłącznie wyroki z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności). Dozorem kuratorskim objęto 9 dorosłych i 4 nieletnich mieszkańców miasta.

Z informacji przedstawionych przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie wynika, iż w minionym roku Program Korekcyjno – Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie realizowany był w warunkach zamkniętych w Zakładzie Karnym w Wojkowicach, jednak wśród jego uczestników nie było mieszkańców Będzina.

Realizując zadania ujęte w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie podejmowane były przedsięwzięcia zmierzające do ograniczania skali zjawiska przemocy domowej wśród mieszkańców naszego miasta oraz mające na celu zwiększenie świadomości na temat zachowań noszących znamiona przemocy i miejsc udzielanego wsparcia w przypadku jej wystąpienia.

W ramach pierwszego zadania pn. **utworzenie i funkcjonowanie interdyscyplinarnego zespołu do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie** powołany został Zarządzeniem Nr 0050.215.2014 Prezydenta Miasta Będzina z dnia 16 maja 2014 roku kolejny Miejski Zespół Interdyscyplinarny. Zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zespół funkcjonujący przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Będzinie:

1. diagnozował problem przemocy w rodzinie,
2. podejmował działania w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie,
3. inicjował interwencje w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,

4. rozpowszechniał informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,

5. inicjował działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2015 roku odbyło się 5 plenarnych spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 550 spotkań grup roboczych opracowujących indywidualne plany pomocy oraz monitorujących sytuację rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie.

Liczbę posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz liczbę spotkań grup roboczych w okresie ostatnich czterech lat prezentuje poniższa tabela:

Rok	Liczba plenarnych posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba spotkań grup roboczych
2011	2	4
2012	4	251
2013	4	525
2014	5	622
2015	5	550

Koordynatorzy grup roboczych prowadzą stałą współpracę z dzielnicowymi Komendy Powiatowej Policji w Będzinie, z kuratorami zawodowymi i społecznymi Sądu Rejonowego w Będzinie, z przedstawicielami placówek oświatowych, służby zdrowia oraz innych specjalistycznych instytucji.

Realizując drugie zadanie programu pn. *organizowanie i finansowanie szkoleń, seminariów, konferencji i warsztatów na temat udzielania pomocy ofiarom przemocy*, w ramach podnoszenia kompetencji zawodowych pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie, sfinansowano szkolenie „Praca z osobą stosującą przemoc w rodzinie – aspekty prawne oraz programy oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych” oraz szkolenie dla kadry instytucji pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Trzech pracowników Działu Poradnictwa Specjalistycznego, pracujących z osobami doświadczającymi przemocy, objętymi

procedurą „Niebieskich Kart” uczęszczało na kurs I stopnia i II stopnia z opieką superwizyjną „Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Podjmując przedsięwzięcia dotyczące trzeciego zadania programu pn. ***udział w ogólnopolskich, regionalnych i lokalnych kampaniach edukacyjnych i innych przedsięwzięciach profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie*** gmina po raz kolejny uczestniczyła w ogólnopolskiej kampanii społecznej „Przemoc boli”, która miała na celu uświadomienie możliwości przeciwstawiania się zachowaniom agresywnym, zwiększanie wrażliwości społecznej na krzywdę innych osób, szczególnie dzieci. Przystąpienie do kampanii miało na celu ukształtowanie prawidłowych postaw w relacjach interpersonalnych oraz edukowanie i wskazywanie punktów znajdujących się na terenie miasta, służących pomocą zarówno ofiarom, jak i sprawcom przemocy domowej. Ponadto miała zachęcić do reagowania na przemoc i poszukiwania wspólnych rozwiązań w trudnych sytuacjach konfliktowych.

W ramach kampanii „Przemoc boli” będińskie szkoły realizowały szereg przedsięwzięć z zakresu przeciwdziałania przemocy. Odbyły się spotkania warsztatowe „Stop przemocy”. Organizowano szkolne dni bez przemocy, w trakcie których prezentowane były filmy edukacyjne, prezentacje multimedialne z zakresu powstrzymywania agresji. Cyklicznie organizowane były dla rodziców spotkania z przedstawicielami instytucji wspomagających rodziny na terenie miasta. Uczniowie uczestniczyli w prelekcjach dotyczących odpowiedzialności karnej nieletnich prowadzonych przez funkcjonariuszy Policji, Straży Miejskiej i Służby Więziennej.

Zapewniając pomoc psychologiczną i prawną ofiarom przemocy domowej, zgodnie z czwartym zadaniem programu pn. ***prowadzenie Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego dla ofiar przemocy domowej*** w ubiegłym roku na terenie miasta funkcjonowały trzy takie punkty:

1. Punkt Konsultacyjno - Informacyjny w Szkole Podstawowej nr 6 przy ulicy Konopnickiej 13,
2. Punkt Konsultacyjno - Informacyjny w Miejskiej Świetlicy Środowiskowej przy ulicy 35-lecia PRL 17,
3. Punkt Konsultacyjno - Informacyjny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej przy ulicy 11 Listopada 1.

Punkty konsultacyjne pełnią znaczną rolę w świadczeniu pomocy prawnej i psychologicznej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Do zadań punktów konsultacyjnych w zakresie występowania przemocy należy: udzielanie wsparcia i informacji o możliwościach uzyskania pomocy i powstrzymywania przemocy, inicjowanie interwencji w przypadku diagnozy przemocy

domowej, gromadzenie aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy i kompetencji poszczególnych służb i instytucji z terenu gminy, które powinny być włączone w systemową pomoc dla rodziny, motywowanie w przypadku występującego w rodzinie alkoholizmu do podjęcia psychoterapii w zakładach leczenia odwykowego.

W 2015 roku zatrudnieni w punktach konsultacyjnych prawnik i psycholog udzielili bezpłatnego wsparcia 1094 osobom. Z usług prawnych świadczonych w wymiarze 8 godzin tygodniowo skorzystało 946 mieszkańców, a z usług świadczonych przez psychologa w wymiarze 12 godzin tygodniowo 148 osób. Korzystający z punktów to głównie osoby współzależnione od alkoholu, wobec których stosowana jest przemoc fizyczna i psychiczna.

W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił znaczny wzrost liczby osób korzystających z tej formy pomocy, z 760 osób do 1094.

Jedynym zadaniem programu, które nie zostało zrealizowane z przyczyn niezależnych od miasta było zadanie piąte pn. ***udzielanie pomocy finansowej i pozafinansowej organizacjom i stowarzyszeniom realizującym zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.*** Wykonanie zadania publicznego z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym pt. „Przeciwdziałanie alkoholizmowi, krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielenie pomocy osobom współzależnym i ofiarom przemocy domowej” nie było możliwe z uwagi na brak zainteresowania jego realizacją.

W ramach szóstego zadania programu tj. ***zapewnienie pobytu ofiarom i rodzinom dotkniętym przemocą w ośrodkach wsparcia, w tym w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, mieszczącym się w Domu Dziecka w Sarnowie*** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie zagwarantował schronienie wraz z wyżywieniem 19 osobom, w tym 9 kobietom, 9 dzieciom i jednemu mężczyźnie. Na ten cel przeznaczono kwotę *12 350 złotych*. Pobyt w specjalistycznej placówce kryzysowej stworzył 9 rodzinom warunki i poczucie bezpieczeństwa poprzez odseparowanie od sprawcy przemocy.

Kolejnym siódmym zadaniem programu było ***zapewnienie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Będzinie pomocy finansowej i rzeczowej wraz z świadczeniem pracy socjalnej przez pracowników socjalnych.*** W minionym roku pomoc finansową z tytułu występującej przemocy w rodzinie otrzymały 94 osoby. Wysokość udzielonych świadczeń wyniosła ogółem *159 466,79 złotych*. W porównaniu do roku ubiegłego nieznacznie zmniejszyła się liczba rodzin

korzystających z pomocy społecznej z powodu stosowanej przemocy: w 2014 roku było ich 47, a w 2015 - 35.

W celu objęcia interdyscyplinarną pomocą osób i rodzin z problemem przemocy i innymi współwystępującymi problemami trzech specjalistów Działu Poradnictwa Specjalistycznego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Będzinie wykonują zadania pracownika socjalnego i jednocześnie koordynują prace grup roboczych powoływanych w związku z procedurą „Niebieskie Karty”. Stosownie do sytuacji każdej rodziny dotkniętej przemocą w pracę grup roboczych zaangażowani są psycholodzy, asystenci rodzin oraz konsultanci Działu Poradnictwa Specjalistycznego. W związku z różnorodnymi problemami występującymi w rodzinach objętych procedurą „Niebieskie Karty” oraz celem uniknięcia stygmatyzacji nie prowadzona jest odrębna statystyka w tym zakresie.

Osoby, które z różnych względów nie skorzystały ze wsparcia w Dziale Poradnictwa Specjalistycznego zostały poinformowane o możliwości uzyskania pomocy w Punktach Konsultacyjno – Informacyjnych na terenie miasta oraz w innych specjalistycznych placówkach.

Ostatnim zadaniem ujętym w Miejskim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie było *prowadzenie edukacji publicznej*. Pozyskane w trakcie kampanii „Przemoc boli” materiały zostały przekazane mieszkankom w trakcie koncertu zorganizowanym w Dniu Kobiet w Teatrze Dzieci Zagłębia, gdyż jak wskazują przeprowadzane badania statystycznie zdecydowaną większość ofiar przemocy stanowią właśnie kobiety. Uczestniczki otrzymały również ulotki informujące o punktach świadczących bezpłatną pomoc psychologiczną i prawną na terenie miasta. Koszt zorganizowania imprezy wyniósł *15 682,20 złotych*.

Kontynuując działania z zakresu przeciwdziałania przemocy, adresowane do wszystkich mieszkańców Będzina, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w okresie od sierpnia do września 2015 roku we współpracy z Urzędem Miasta w Będzinie i Stowarzyszeniem „Zaczarowana Pomoc”, zorganizował pod patronatem Prezydenta Miasta Będzina kampanię społeczną pod nazwą „PROJEKTOR ŚWIADOMOŚCI - Obalamy mity 2015”. Celem kampanii było osłabienie stereotypów dotyczących przemocy, poprawa sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie poprzez działania zwiększające świadomość i wiedzę mieszkańców, promowanie pozytywnych wzorców rodzicielskich, szerzenie postaw antyprzemocowych, wzrost świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy. Głównym filarem kampanii społecznej były seanse kina plenerowego połączone z prelekcją psychologów, specjalistów z zakresu przemocy w rodzinie. Seanse odbywały się w każdy czwartek o godzinie 20.00 w czterech dzielnicach Będzina, aby dotrzeć do jak największej grupy odbiorców. Projekcje filmów „Uprawdzona”,

„Chrzest”, „Joe”, „Plac Zbawiciela” obejrzało ponad 270 mieszkańców miasta. Organizatorzy kampanii spotkali się z wieloma pozytywnymi komentarzami uczestników tego wydarzenia, słowa uznania dotyczyły innowacyjnego sposobu budzenia świadomości mieszkańców w zakresie konieczności i możliwości społecznej reakcji na przemoc, której często jesteśmy świadkami.

Dla potrzeb kampanii zostały opracowane a następnie rozdystrybuowane wśród mieszkańców ulotki informujące o możliwościach i formach udzielania pomocy, zarówno osobom dotkniętym przemocą, jak i stosującym przemoc w rodzinie, ponadto wskazane zostały adresy placówek oraz harmonogram udzielanych porad prawnych i psychologicznych dla osób zmagających się problemem przemocy w rodzinie. Przygotowane ulotki wręczane były także osobom zgłaszającym problem uzależnienia od alkoholu i przemocy do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Całkowity koszt powyższego przedsięwzięcia wyniósł *12 059 złotych*.

Przemoc w rodzinie jest sytuacją kryzysową, prowadzącą do destrukcji psychicznej, emocjonalnej i społecznej, a nierzadko także do obrażeń cielesnych. Doświadczenie fizycznego bólu, chronicznego stresu, zniewolenia, przerażenia, zawężenia pola świadomości, które towarzyszą społecznej obojętności powodują, że problematyka przemocy w rodzinie wymaga skutecznych interwencji w wymiarze indywidualnym i społecznym. Dzięki inicjowanym i wspieranym przedsięwzięciom w zakresie przyczyn i skutków przemocy a także współdziałaniu z instytucjami i organizacjami pozarządowymi pojawiła się szansa na znaczny wzrost świadomości i wrażliwości mieszkańców miasta Będzina na zachowania noszące znamiona przemocy.

Działania podejmowane w ramach realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie w 2015 roku w znacznym stopniu przyczyniły się do zwiększenia dostępności i zakresu świadczonej pomocy ofiarom przemocy, zwiększenia zawodowych kompetencji pracowników instytucji, zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie, zwiększenia jakości i efektywności pomocy, świadczonej osobom dotkniętym przemocą, promowania właściwych wzorów zachowań poprzez prowadzenie edukacji publicznej.